

Önéletrajzok. Azelőtt csak kiválóbb emberek írták meg emlékirataikat s életrajzukat. A legújabb divat, hogy mindenki önéletrajzol s ha nincs különösebb, színes élete, oly életet ír le, melyet szeretett volna átélni. Innen van, hogy az önéletrajzokba pillantva rendszeren nem az írók életrajzával ismerkedünk meg, hanem a fantáziájával.

E fantázia persze kétféle : eszményítő és realizáló.

Alig van csábítóbb valami, mint az idealizáló önéletrajz. Az ember egyszerűen nekiül s hogy úgy mondjam : kikészíti magát. Élete szépségfoltjait kiradirozza, kozmetikai műveleteket végez elmult napjain s egynémely füllentésekkel bővítte és terhelve lelkiismeretét, díszkiadásban adja át magát az utókornak. Az efféle önéletrajznak csak egy hibája van : a szedőn kívül senki sem olvassa el.

A reális önéletrajz, az más. Époly irreális ugyan, mint az eszményítő, de mert divat, reális üzletnek bizonyul. Az író egyszerűen elcsúfítja magát benne. Vallomásaiban megdöbbenő bűnökről értesülünk s gyermekkori lopásoktól kezdve ifjúkori kicsapongásokon és morális lecsuszamlásokon át — ezek fontosak, mert alkalmat adnak rá, hogy a könyvnek erotikus zamata legyen — tanui lehetünk egy szenvedő, fekete színekben csillogó életnek. A szerző mintegy azt mondja : Ó nagyon csúnyán éltem, ó nagyon csúnyán éltem, ó nagyon csúnyán éltem! Háromszor mondja azt, amit Ady csak kétszer mondott s így a rekordot megjavította. De a könyvsiker elé a legszebb reményekkel nézhet s jóvedelmét mint életvidám filiszter és makkegészségű családapa fordíthatja beruházásokra.

Mindkétfajta önéletrajzíróra nézve csak egy dolog lehet aggasztó : Mi lesz életének azzal a szakával, mely önéletrajza és halála között megiratlanul lebeg az életrajzi-ürben? Megírja-e ezt valaki? S ha igen : hogyan írja meg?

Két eshetőség van :

a) Az önéletíró önhalála esetére

valamelyik jóbarátját kéri fel életrajzgyámnak, aki aztán az életmű második részét tapintatosan és stílusosan hozzágyúrja és idomítja az elsőhöz s addig idealizál, naturalizál és retusál, míg a két rész egységbe forr.

b) Az önéletrajzíró, remegve attól, hogy valami tárgyilagosabb elme írhatja meg élete második felét, önéletrajza megjelenése után kénytelen oly életet élni, amilyent művében önmaga önéletrajzolt, nehogy a két rész közt ellenmondás legyen. A következetesség kedvéért így az idealizáló önéletíró derék, becsületes, a közéletben tisztelt férfiúként gyötörné végig magát az életúton, viszont a reális önéletíró kénytelen lenne kivetkőzni nyárspolgári mivoltából, hogy valóban csúnyán éljen s ezzel blamálja hozzátartozóit.

Lehetséges-e ez?

Volna egy harmadik eshetőség is, de az alig jó számba. Az t. i., hogy az önéletrajzíró jeles rajzának befejezése után váratlanul jobblétre szenderülne. Ez esetben az egység meg lenne mentve. Ez azonban hiú remény, mert a tapasztalat azt bizonyítja, hogy az önéletrajzírók rendszeren tovább élnek, mint önéletrajzaik.

Mint hogy e nehézségek és aggodalmak dacára az önéletrajzok napról napra szaporodnak, megbízható médiumunk révén kérdést intéztünk az utókorhoz : mi a véleménye az önéletrajz járványra nézve. Az utókor válasza így hangzik : Önéletrajzokról sejtellem sincs. *Sová.*

«Kis cikkekben nagy esacsiságok». A Napkelet folyóiratszemléjében már volt szó Jules Romains cikkéről, mely az új magyar lírával foglalkozik. Fejére olvasták, hogy elvi kozmopolita létére a magyar költeményekben derűborúra megéri ugyan az «européer», nemzetek-fölötti hangulatokat, de ezekhez analógiákat kizárólag — francia versekből merít. Ez bizony eléggé gall kozmopolitaság, mely szívesen invitálná egy köpönyeg alá a népek dalnokait — «világ lantverőit egyesüljtek!» — hanem a köpönyeg szabását